

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ, ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ

ԵՒ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Ս. Աթոռոյ Տճօրէն ժողովը անցնող ապրիլ ամսուայ ընթացքին վեց անգամ գումարուեցաւ իրեն վարչական մարմին, զբաղելով վանական, ժողովրդական, կալուածական, վարձակալական և մատակարարական գործերով: Իսկ իրեն կրօնական ատենան երեք անգամ գումարուելով՝ զբաղեցաւ ընտանեկան, ժառանգական և ամուսնական հարցերով:

● ԴՆ. 4 ապր. — Ս. Պատրիարքը, ընկերակցութեամբ Տ. Կիւրեղ և Տ. Տիրան վարդապետներու և Պ. Կ. Նուրեմանի, ներկայ գտնուեցաւ քաղաքական Համաժողովի բացման հանդէսին, որ, վսեմ. Բարձր Գոմարէրի նախագահութեամբ կատարուեցաւ Ե. Ք. Լ. ի նորաչէն տան դահլիճին մէջ:

● ԴՆ. 5. ապր. — Տ. Սիւն Վրդ. Եղիպտոս մեկնեցաւ, տեղւոյն առաջնորդարանէն եղած առաջարկի մը համեմատ, մերձակայ դատական տօնի օրերուն Աղեքսանդրիոյ մէջ նախագահելու համար եկեղեցական պաշտամանց:

Նոյն օրը, իսլամաց պայրամին առթիւ, Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ, Պատր. Բոսանորդ Տ. Մկրտիչ Սրբազան այցելեց Միւֆթի Էֆ. Ք. Բաղդապետին և այլ խումբ երեսններու:

● ԵՆ. 6 ապր. — Կէսօրէ վերջ, ժամը 4:30ին, ոչ պաշտօնական հանգամանքով, յանկնկալ ալցելեցին Ն. Վ. Պելճիգայի Ալպէրտ Թագաւորն ու Էլիզապէթ Թագուհին: Իրողութեան քիչ առաջ տեղեկացած ըլլալով, Ս. Պատրիարքը անձամբ ընդունեց զիրենք Մայր Տաճարին դռնէն, և լուսարարակաւ Ս. Մեթոդ Սրբազանի և ուրիշ հոգևորականներու հետ առաջնորդեց դանոնք պատմական օրբալայրին բոլոր մասերը: Ետոյ ցոյց տրուեցան Գանձարանի կարգ մը կարևոր առարկաները: Վեհափառ ալցելուները իրենց զմայլանքը յայտնեցին հայկական արուեստի այդ էջնալ նմոյշներու մասին. ստորագրեցին տոմարը, եւ ապա պատրիարքաբանի մեծ սրահը ելնելով, ընդունեցին Ն. Ամենապատուութեան Ս. Պատրիարքին և Միաբանութեան զըլխաւոր անդամներուն պատուոյ արտայայտութիւնները, և մեկնեցան զօճ սրտով:

● Ուր. 7 ապր. — Քանի մը զպտի երեսելիներ, որոնք Եղիպտոսէն Զատիկի առթիւ կանխած էին երուսաղէմ, այցելեցին Ս. Պատրիարք Հօր:

● ԲՆ. 10 ապր. — Երեկոյն վերագարծաւ Տ. Սմբատ Սրբազան, որ Աթոռապատկան կալուածոց քննութեան համար, մարտ 5ին մեկնած

էր Սիւրիա: Այցելած է Պէյրութ, Անթիլիաս, Դամասկոս, Հալէպ, Լաթաքիա: ամէն տեղ, իր պաշտօնը կատարելէ զատ, պատկան իշխանութեանց և Մարմիններու կողմէ եղած հրաւերին համեմատ, հոգեւորապէս մխիթարած է ժողովուրդը, քարոզութեամբ Բանին կենաց:

● ԴՆ. 11 ապր. — Ս. Պատրիարք Հօր այցելեցին Կիրակնօրեայ Դպրոցներու Միութեան Ընդհ. Քարտուղար Մր. Հօրքիս, Հալէպէն՝ Տօքթ. Ալթունեան, իր տիկնոջ հետ:

● ԴՆ. 12 ապր. — Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց Ե. Ք. Լ. ի Ընդհ. Քարտուղար Մր. Մօտոս Երէկ և այսօր այցելեցին Նաև Բաղմարի յարգելի ազգայիններ, որոնք, Պաշտատէն, Կ. Պաւլէն, Սիւրիայէն, Կիպրոսէն, Եղիպտոսէն եւ զանազան տեղերէն Ս. Քաղաքս եկած էին զատկական տօնի առթիւ:

● ԲՆ. 17 ապր. — Զատիկի առթիւ Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական այցելութեան եկան Հիւպատոսներէն շատեր և Անկիլլայի Եպս.:

● ԴՆ. 18 ապր. — Զատկական շնորհաւորութեան առթիւ, Ս. Պատրիարքը, Տ. Մկրտիչ և Տ. Սմբատ Սրբազաններու և ուրիշ վարդապետաց հետ, աւանդական արարողութեանց համեմատ ալցելութիւն տուաւ Յունաց և Լատիններու պատրիարքներուն, Ֆրանչիսկեան Միաբանութեան և Անկիլլայի եպիսկոպոսարանը: Ետոյ, Պատր. Բոսանորդ Տ. Մկրտիչ Սրբազան յանուն Սրբազան Պատրիարք Հօր այցելեց միւս քրիստոնեայ հասարակութեանց և միաբանութեանց:

Երեկոյն, ժառանգաւորացի սրահին մէջ, ի ներկայութեան Ս. Պատրիարք Հօր, Միաբանութեան, ժառանգաւոր սաներու և ժողովրդեան բաղմութեան, Քէմանլիստ Ռուբէն, ընկերակցութեամբ իր տիկնոջ, տուաւ տպաւորիչ նուագուրդ մը, որ մաքուր և բարձր վայելքի մը քաղցրութիւնը՝ առիթն աւելնուեւ: Ս. Պատրիարքը, ի վերջոյ, գնահատական խօսքով մը օրհնեց արուեստագէտ ամուրը:

● ԴՆ. 19 ապր. — Նոյնպիսի արարողութիւններով այսօր շնորհաւորական այցելութեան եկան մեր պատրիարքաբանը՝ Յունաց և Լատինաց պատրիարքաբաններէն, Ֆրանչիսկեան Միաբանութենէն և Ռուսաց Եպիսկոպոսը:

● ԵՆ. 20 ապր. — Ս. Պատրիարքը այցելեց Ռուսաց Եպիսկոպոսին:

— Պատուով կատարուեցաւ յուզարկաւորութիւնը Ս. Աթոռոյ ձերուելի մարապետներէն Պրուսացի բարեկրօն կոյս Հովսիսիէի, որ իր քառասուն տարիներ ծառայած էր Ս. Յակոբեանց Ուխտին:

Ս. Պատրիարքը երեկոյն ժառանգաւորաց վարժարան այցելեց, և տեսարանին մէջ զատ իր ներկայութեան ընդունելով սարկաւազաց և ժառանգաւորաց դասաբանները, հայրա-

կան օրհնութեան և Ս. Զատիկի առթիւ շնորհաւորութեան խօսքեր ուղղեց ամէնուն:

Ուր. 21 ապր. — Սրբազան Պատրիարքը, Տ. Սմբատ Սրբազանի, Տ. Գեղամ վրդ. և Պ. Կ. Նուբեանի հետ երկքով գնաց, վանքապատկան պարտէզին մասին քննութեան մը համար, եւ դարձան երեկոյէն առաջ:

— Տ. Նորայր վրդ. ընկերակցութեամբ Տիր. Արշակ սարկաւազի Աման գնաց, Անդրյորդանանու փոքրաթիւ հայութեան զատկական հոգեւոր մխիթարութեան պարտականութեամբ:

Շր. 22 ապրիլ — Տ. Մուշեղ վրդ. ըստամօքսի սուր ցաւերով տառապագին, փոխադրուեցաւ Փրանս. հիւանդանոց:

Տ. Սմբատ Սրբազան եւ Պ. Կ. Նուբեան եաֆա գացին, վանքապատկան գործոց կարգադրութեան համար:

Տ. Գէորգ վրդ. ընկերակցութեամբ Տիր. Կարապետ սարկաւազի, Գազա գնաց, զատկական հոգեւոր այցելութեան պաշտօնով:

Ս. Պատրիարքը, ընկերակցութեամբ Տ. Կիրեղ վրդ. և այլքաց Լորտ Ալէմյիլի Բարձր Գոմիւէրի ապարանքին մէջ. մեծանուն Լորտը շատ սիրալիւր ընդունելութիւն ըրաւ Տ. Ամենապատուեան, եգիպտական պաշտօնավարութեանց վերլիշումներով:

Քշ. 24 ապրիլ. — Տ. Սմբատ Սրբազան և Պ. Կ. Նուբեան վերադարձան եաֆայէն:

Տ. Գէորգ վրդ. և Կարապետ սարկաւազ վերադարձան Գազայէ:

Գշ. 25 ապր. — Տ. Սիւն վրդ. վերադարձաւ Եգիպտոսէ. Զատիկի առթիւ պատարագած և հիշք անդամներ քարոզած էր Ալեքսանդրիա, և անգամ մը ի Գահիրէ:

— Տ. Գեղամ վրդ., որ կողորդի գործողութեան մը ենթարկուելու համար երկու օրէ ի վեր փրանսական հիւանդանոցն էր, այսօր վերադարձաւ:

Դշ. 26 ապր. — Տ. Մեսրոպ Սրբազան եւ Պ. Կ. Նուբեան Բեթլեհէմ գացին, վանքապատկան գործի մը համար տեղւոյն Գաղաքապետութեան հետ տեսակցելու պաշտօնով:

Եշ. 27 ապր. — Տօթք. Բօլ Գէրօն, Սարապուրկի Նովիւ մը, տնօրէն Ալքսիս Գրէթիէն ան Օրիանէի, այցելեց Ս. Պատրիարք Զօր:

Տ. Նորայր վրդ. և Տիր. Արշակ սարկաւազ վերադարձան Ամանէն:

Ուր. 28 ապր. — Օրուան մը հանգիստի համար, Ս. Պատրիարքը Պարոն-Տէր անցուց օրը, և գիշերեց հոն:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՒ ԲԵՄԱԿԱՆ

Շր. 1 ապր. — Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի մօտն ի վիրապի տօնին առթիւ կատարուեցան կրօնական հանդիսութիւնները. Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Ստեփանոսի մատարն Լուսաւորչի սեղանին վերայ, ուր Միաբանութիւնը եւ ժողովուրդը մօտեցան ի համոյր մասնաց Զօրն հաւատաց Հայաստանեայց:

Որովհետեւ Տնտեսի կիրակիին, օդի անյարմարութեան պատճառաւ, կարելի չէր եղած երթալ Համբարձման լիւր. ինչ որ աւանդական սովորութիւն է. Զատիկէ առաջ, իրաւական նկատմամբով նոյն իսկ անհրաժեշտ ըլլալով կատարել այդ պարտականութիւնը, հակառակ անժրեւախառն եւ ցրտային օդին, միաբաններէն տասնեակ մը վարդապետներ, զլիսաւորութեամբ Տ. Գէորգ վրդ. և Ժառանգաւորը նոյն սրբավայրը գացին, կիրակամուսի պաշտամունքը եւ մինչեւ կէս գիշերի հսկում կատարելու համար, եւ գիշերային Ս. Պատարագ եւս կատարելէ վերջ ետ դարձան ի մէջ գիշերի:

Կիր. 2 ապր. — Հանդիսապետութեամբ Տ. Մեսրոպ Սրբազանի, երէկուան պէս, Միաբանութիւնը այս առաւօտ եւս գնաց Համբարձում, անժրեւառ օդով. Լուսաբարապետ Սրբազանը «Էրաշուփառ»ով առաջնորդուեցաւ դէպի հայկական խորանայային փրոյ կանգնուած մեծ տաղաւարը, ուր Տ. Համազասպ վրդ., ըստ սովորութեան, Թագադիր հանդիսաւորութեամբ պատարագ մատուց:

Դշ. 4 ապր. — Երեկոյին, Եկեցէի առնն Ս. Պատրիարքը քարոզեց. նիւթ առնելով Գալլստեան կիրակիի «Անտառին առաջ» էն, քացատրեց թէ անկեղծութիւնը, կրօնական կեանքի մէջ մանաւանդ, ապացոյց է հոգեկան առողջութեան:

Եշ. 6 ապր. — Առաւօտուն, ճաշու ժամերգութեան առնն, Տ. Մկրտիչ Սրբազանը քարոզեց կաննց. նիւթ առնելով Միաբարապետը մօր օրինակը, քացատրեց թէ առաքինի մայր մը ինչպէս պարտի րաջարկել իր զաւակները կրօնի, հայրենեաց եւ բարոյականի նախանձախնդրութեան մէջ:

— Երեկոյին, «Եկեցէի» ի միջոցին, Ս. Պատրիարքը յորդորական խօսքեր ուղղեց ժողովուրդին եւ ուխտաւորաց՝ յառաջիկայ տօնական օրերուն կրօնական պատրաստութեանց առթիւ. Բացատրեց Ս. Գաղարիս մէջ Հայ ազգին ունեցած քաջադիպի դիրքը, եւ դիտել տուաւ թէ մեր ընթացքէն դատելով պէտք է օտարները շարունակեն այնպէս մտածել թէ մենք արժանի ենք միջազգային այս նուիրական քաղաքին մէջ այն աչքառու դիրքին, զոր դարերէ ի վեր ունեցած ենք հոս շնորհիւ մեր նախնեաց հաւատաւոր լըրտութեան:

Շր. 8. ապր. — Երեկոյին, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Զօր, Միաբանութիւնը, ըստ աւանդական սովորութեան, հանդիսաւոր Թափօրով գնաց Սուրբ Յարութիւն, եւ Ծաղկազարդի կիրակամուսորի

պաշտամունքը կատարուեցաւ Հայկական Գողգոթայի վերնայարկ մատարան մէջ:

● Կիր. 9 ապր. (Ծաղկազարդ) — Գիշերային եւ առաւօտեան ժամերգութիւնէն եւ սուրբ պատարագէն վերջ, որոնք կատարուեցան նոյն մատարանի մէջ: Յունաց եւ Հատինաց կարգին մենք եւս կատարեցինք տարեկան ամենէն հանդիսաւոր եւ պատկառելի թափօրը Փրկչի Ս. Գերեզմանին շուրջ. բոլոր եկեղեցականը զգեստաւորուած էին ըստ աստիճանի. Ս. Պատրիարքը, որ կը նախագահէր ամպհովանիի ներքեւ, կը կրէր Ս. Յակոբեանց Գանձարանին ամենէն ծանրաշուք զգեստներէն: Մերինին հետեւալի՝ Կրկնաշային Ղապաններու եւ Ասորիներու թափօրները: Ամէն ինչ անցաւ բարեկարգ խաղաղութեամբ:

● Երեկոյին. Ս. Յակոբեանց մայր մատարանի մէջ կատարուեցաւ Դռնբացէի արարողութիւնը, յոյժ պատկառազգու խորհրդաւորութեան մէջ, ի ներկայութեան մերազնեայ եւ օտարագրի հաւատացեալներու խումբ թափօրեան. Ս. Պատրիարքը բարոզեց Արքայութեան բրիտանէական զաղապարին վրայ:

● Բշ. 7-2. 10-12 ապր. — Աւագ շարժումն այս երեք առաջին օրերուն, առաջնորդութեամբ վարդապետաց, ուխտաւորք շրջեցան բոլոր տնօրինական վայրերը, Բեթղեմէմ, Գեթսեմանի, Համբարձում, Ս. Փրկչի, Ս. Հրեշտակապետ, Յորդանան, Մեռեալ ծով, եւայն, ըստ պարագային, տեղ տեղ, զոր օրինակ, ի Յորդանան, իրենց համար կատարուեցան հոգեւոր բացառիկ պաշտամունք, ամէն տեղ իրենց տրուելով կրօնական եւ պատմական բացատրութիւններ:

● Աւագ Եշ. 13 ապր. — Առաւօտուն, ցերեկին եւ երեկոյին մայր տաճարը լեցուած էր խումբ թափօրեան. Ս. Պատարագը մատոյց Տ. Մեսրոպ Սրբազան. հաւատացեալներ ամենամեծ թափօր մասնակցեցան Ս. Հաղորդութեան: Ապաշխարողաց եւ հաղորդաւորաց խմբաները եւ սիրոյ ծառը կարգացուեցան աշխարհաբար: Երեկոյին, Ոսնուայի արարողութեան միջոցին, զոր կատարեց Ս. Պատրիարքը, դասը լեցուած էր եւրոպացիներու հոծ թափօրութեամբ, իսկ ասեանն ու վերնատունը հայ հաւատացեալներով: յոյժ սրտառու էին «Սիրտ իմ սասանիւն եւ յարակից երգերը, զորս մեղամաղձիկ բաղցրութեամբ եղանակեցին Ս. Թարգմանչաց վարժարանի փոքրիկ սանուհիները, Տ. Դեղամ վարդ. ի առաջնորդութեամբ: Արարողութեան մասնակցեցաւ նաեւ Անկիլիան Եպիսկոպոսը, որ, ի վերջոյ, Ս. Պատրիարքի կարգացած Ոսնուայի աւետարանէն ետքը, կարգաց սնոր անգղիներէն:

● Աւագ Ուր. 14 ապր. — Խաւարումի գիշերուան պաշտամունքը բոլոր հաւատացեալներուն համար եղաւ ամենէն զմայրական երկիւղածութեան պահը, աւետարանական ընթերցումները կատարուեցան սրաւոյրդ օգովմեկով. կանոնադրութիւն սողմունքը, «Սյուս անճառն ու «Տարածեալը», «Արժաթախորութեամբ» եւ Հարցը իր սաբօր, երգուեցան զգածուած երկիւղածութեամբ: Փառք ի բարձունքն ետքը, Ս. Պատրիարքը խոր եւ պատկառաւոր յառութեան մէջ խօսեցաւ բարոզ, նկարագրել վերջ Յիսուսի չարչարանաց եւ խաչելութեան

անաւոր տեսարանը, պատկեր մարդկային սրտի զաւառութեան եւ աստուածային սիրոյ մեծութեան, բացատրեց խաչի զոհին իմաստը, եւ, յառաջ թերեւ ըստանալապետներու ակամայ խոստովանութեամբ յայտարարած «Ծմարտութիւնը թէ «Ջայլս ապրեցոյց, զինքն ոչ կարէ ապրեցուցանել», բացատրեց թէ «Ծմարտութիւնը անձին մոռացումովն է միայն որ կը կատարուի. եւ ցոյց տուաւ թէ Քրիստոսի փրկագործական կարողութիւնը կը յայտնուի ինքզինքը փրկելու իր կամաւոր անկարողութեան մէջ իսկ:

● Կէսօրէ վերջ կատարուեցաւ Թաղման նախաւածակը. Ս. Յակոբեանց մայր տաճարին մէջ կատարուած ամենէն վսեմ պաշտամունքներէն մին. «Պարգեւատուն ամենեցուն», աստուածային թաղերգութեան այս անմահ օրհնարանութիւնը, զոր միասին երգեցին միարան վարդապետներն ու ժառանգաւորները Փրկչին զազաղը խորհրդանշող մահարեմի մը հանդէպ, սիրտէ սիրտ փոխանցեց թէ՛ մեռած սիրելիներուն կիսիւր եւ թէ՛ հաւատարմի ցողած աշնոյ յսփփանքը:

● Աւագ Եր. 15 ապր. — Առաւօտուն, մահու «Դատեալ» եւ թաղման ժամերգութիւնը ըստ պատշաճին պաշտուելէ վերջ, կէսօրէն երկու ժամ առաջ աւագ թարգմանը փոքր թափօրով մը գնաց Ս. Յարութիւն, եւ, ըստ աւանդական իրաւանց, կատարեց Ս. Յարութեան տաճարի մեծ դրան պաշտօնական բացումը. ժամ ու կէս վերջ, ամբողջ Միարանութիւնը գնաց թափօրով՝ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր: Հայ ուխտաւորները, կանխաւ իրենց բաժնուած մասնաւոր տոմսակներու շնորհիւ, տեղաւորուած էին Հայոց սեփական պատշգամբներուն վրայ եւ Ս. Գերեզմանին շուրջը: Թէ՛ ճանապարհին եւ թէ՛ Ս. Յարութեան տաճարին մէջ զրծուարին էր ճեղքել թափօրութիւնը, որ այս տարի, բոլոր ազգերու Ջատիկը նոյն օրը հանդիպելուն համար, աննկարագրելի կերպով հոծ էր. այսու ամենայնիւ, շնորհիւ զինուորական խիստ հսկողութեան, ամէն ինչ անցաւ առանց անկարգութեան, եւ «Լուսաւորեալ» ի արարողութիւնը ժամը մէկին, մեծ հանդիսաւորութեան մէջ կատարուեցաւ խաղաղութեամբ: Յետոյ, մաս մը միարաններու ներկայութեամբ Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Հայկական Գողգոթայի մէջ, մինչ Ս. Պատրիարք եւ Միարանութեան մեծամասնութիւնը եւ ուխտաւորներու թափօրութիւնը մեկնեցան Ս. Յակոբ, ուր տեղի ունեցաւ ծրագրուող հանդիսաւոր պատարագ:

● Կիր. 16 ապր. (Ջատիկ). — Յունաց Ս. պատարագէն վերջը, որ աւարտեցաւ գիշերուան ժամը երեկին. Ս. Յարութեան տաճարին մէջ, կէս ժամ յետոյ սկսուեցաւ մեր գիշերապաշտօնը. եւ առաւօտեան ժամերգութիւնը կատարուեցաւ Ս. Գերեզմանին շուրջը: Երբեքսմեծ մեծ թափօրին զգեստաւորուած կը հանդիսապետէր Տ. Սմբատ Սրբազան: Ս. Դեռեզմանին վրայ ժամը 6.30ին սկսաւ մեր հանդիսաւոր Ս. Պատարագը. ժամաբարն էր պատր. փոխանորդ Տ. Մկրտիչ Սրբազան. որ եւ բարոզեց «Յիշեալ՝ ըր-Քրիստոս Յիսուս յարուցեալն ի մեռելոց՝ ի գաւակէ Դաւթի» (Բ. Տիմ. Բ. 8) առաքելական խօսքը առնելով ընտան: Բացատրեց թէ Քրիստոսի յարու-

թեան հաւատքն ու յիշատակը հոգեւոր կեանքի ըզ-
գացումն ունեցող մարդուն համար եղած է միշտ եւ
պէտք է լինի աղբիւր սիրոյ, բացութեան եւ խմա-
տութեան: Ս. Պատարագէն վերջ, Ս. Պատրիարքը,
Միաբանութիւնը եւ ամբողջ ժողովուրդը եւ ուխտա-
ւորները թափօրով ուղղուեցան դէպի Ս. Յակոբ-
վանքին փողոցին մուտքէն ժառանգաւորները սկսան
երգել «Այսօր յարեաւ», օրուան շարականը, եւ ա-
մէնքը ելան պատրիարքարանի մէջ դահլիճը: Ն. Ա-
մենապատուութիւն շնորհաւորութեան եւ մաղթան-
քի ուղերձ մ'ըրաւ հոն. «Թէեւ գերեզմանէ մը կը
դառնանք, ըսաւ, բայց չենք նմանիր այն յուղար-
կաւորներուն, որոնք գերեզմանէն կը դառնան աշխ-
արդէմ եւ լալագին, հոն թաղելէ վերջ իրենց մահա-
ցած սիրելին»: Բացատրեց Քրիստոսի գերեզմանէն
ճառագայթող անմահութեան առթած հրճուանքին
խորհուրդը. անկէ մեր ազգային եւ հոգեւոր գոյու-
թեան փոխանցուած կենսագործող ոյժին մեծութիւ-
նը, եւ դարերէ ի վեր Հայ երուսաղէմի մէջ այդ
խորհուրդին սպասարկութեան նուիրուած Ս. Յակոբ-
եանց Աթոռին եւ Միաբանութեան դիրք: Յանուն
Փրկչին անապական Ս. Գերեզմանին եւ այս նուիր-
ական Տան մէջ զանձարանուած սրբութեանց. սի-
րոյ եւ մաղթանքի ողջոյն ուղղեց ի սփլուռ աշ-
խարհի ցրուած քովանդակ ազգին զաւակներուն,
մաղթանքներ ըրաւ Հայ Եկեղեցւոյ ընդհանրական
սեանին եւ նուիրապետութեան բոլոր ներկայացուցիչ-
ներուն եւ քովանդակ Հայութեան համար, եւ հայրա-
կան սիրով օրհնեց բոլոր ներկաները. որոնք ամէնքն
ալ կարգաւ մտնեցան ի նմարդոյ իր Սուրբ Աջին:—
Երկուրէն, վանքի մեծ բակին մէջ կատարուեցաւ մե-
ծահանդէս անդաստան, մասնակցութեամբ ամբողջ
Միաբանութեան եւ ի ներկայութեան ժողովուրդի
խուռն քաղմութեան:

● Բշ. 17 ապր. — Ի հնումն սովորութիւն էր,
ուխտաւորաց քաղմութեան վերջին հոգեւոր մխիթա-
րութիւն մը պատճառելու համար, զատկական շրբ-
ջանը փակել Ս. Յարութեան ասօնի երկրորդ օրը կա-
տարուած մեծագոյն հանդիսաւորութեամբ մը: Վեր-
ջին պատմերազմէն ի վեր զարեցուած այդ սովորու-
թիւնը պատշաճ դատուած ըլլալով վերսկիւ այս
տարին, Սրբազան Պատրիարքը այսօր Ս. Պատարագ
մատոյց Ս. Յակոբեանց մայր տաճարին մէջ, մեծ
շուքով, պատմական Գանձարանին ամենէն ճոխ ըզ-
գեսանները հագած: Եկեղեցին լեցուած էր բոլոր ժո-
վուրդին եւ ուխտաւորաց խուռն քաղմութեամբ. Ն.
Ամենապատուութիւնը քարոզեց Ապա երեւցաւ
այլով կերպարանաւ՝ քնարանին վրայ. բացատրեց
թէ Յիսուս, որ մարմնաւոր կեանքին մէջ միակ կերպ
մ'ունէր, անմարմին կեանքին մէջ չի պարփակուիր
ոչ մէկ ձեւի մէջ. ամէնուն կեանքին համար անհր-
աժեշտութիւն մըն է իր զգացումը. ամէնուն կ'ե-
րեւի եւ կը խօսի, իւրաքանչիւրին ըմբռնումին կամ
ընդունակութեան համեմատ, իւրաքանչիւրին կեան-
քին յայնօրէն զանազան պարագաներուն համաձայն:

Պատարագի աւարտումէն վերջ, Ն. Ամենապա-
տուութիւնը, զգեստաւորուած, ամպհովանիի ներ-
քեւ, կենաց փայտի մեծ խաչն ի ձեռին, չորս սրբ-
բազան եպիսկոպոսներ եմփփորոն կրելով եւ զաւա-
զան ի ձեռին, բոլոր միաբան հոգեւորականք շուր-

ջառագցեստ եւ սրբոց նշխարներ ձեռքերնին, թա-
փօրով երկու շրջան դարձան տաճարին մէջ, «Նա-
նաւ ամենայաղթ» շարականը եղանակելով միաբան
սպա շարուեցան աւագ քեմին վրայ եւ դասին մէջ:
Տ. Սմբատ Սրբազան եւ Տ. Դաւիթ Վրդ. «Ճանա-
պարհ» երգեցին ուխտաւորաց համար, որոնց ի դէմս
Ս. Պատրիարքը օրհնութեան եւ ողջերթի վերջին
ուղերձ մ'ըրաւ քեմէն, եւ «Տէր ուղղիւ» յաղթան-
քով ամէնքը արձակեց ի խաղաղութիւն:

● Նոր-Կիրակի 23 ապր. — Ազգային Նահատա-
կաց տարեդարձին առթիւ, հոգեհանգստեան եւ յի-
շատակի պաշտօն կատարուեցաւ ի Ս. Փրկչի. պա-
տարագեց Տ. Հայկազուն Վրդ: Քարոզեց Ս. Պատ-
րիարքը, որ Երբ. Բղթի ժԲ. 1-2 հատուածին վեր-
լուծական բացատրութեամբ ներկայացուց ազգային
նահատակներուն յիշատակին նուիրակներուն
մեզի համար, եւ մեր պարտականութիւնը այդ յի-
շատակին հանդէպ:

Պատարագէն վերջը յատուկ հոգեհանգիստ կա-
տարուեցաւ հոգեւոր շուրեան Ս. Պատրիարքի
գերեզմանին վրայ, իր մահուան երրորդ տարեդար-
ձին առթիւ. յետոյ ամբողջ եկեղեցական զուր
եւ ժողովուրդը ուղղուեցան Ս. Փրկչի վանուց շրջափա-
կին մէջ եղած հասարակաց գերեզմանատունը, եւ
հոգեհանգստեան պաշտամունք կատարուեցաւ ազ-
գին բոլոր նահատակներուն եւ ննջեցեալներուն
համար, Արարայի կռիւն մէջ քաջարար ինկած
կամաւորներուն դամբարանին շուրջը: Արարո-
ղութեանց լուսնին, ուսուցիչ Պ. Քրիզոս Մխարան
զգածուած ճառ մը խօսեցաւ նահատակութեան եւ
նուիրումի գաղափարին ու գործին վրայ, որմէ վերջ,
հոգեւորականաց զուր եւ ժողովուրդը «Քրիստոս
յարեաւ ի մեռելոց» շարականը երգելով շրջանը
ըրաւ գերեզմանավայրին:

● Կիր. 30 ապր. — Երէկ երեկոյան «Հրաշա-
փառ» թափօրէն վերջ, որ տեղի ունեցաւ Ս. Յա-
րութեան տաճարին մէջ, Նախագահութեամբ Ս.
Պատրիարք Հօր. այսօր եւս, Աշխարհամատարան ասօնի
առթիւ, ըստ աւանդական իրաւանց, Ս. Գերեզմա-
նին վրայ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ
մեր կողմէ. ժամարան էր Տ. Սմբատ Սրբազան, որ
օրուան ընթերցուածէն «Զի ձեռնալն ի մարմնոյ մար-
մին է եւ ձեռնալն ի հոգւոյ հոգի է» քնարանին վրայ
խօսեցաւ, բացատրելով թէ Քրիստոսի յարութեան
խմտը կրնան ըմբռնել եւ անոր փրկարար ներգոր-
ծութենէն կրնան ազդուիլ անոնք միայն, որոնք սրբ-
ութեան են հոգւոյ մատուցմամբ, ինքզինքնին ըն-
դունակ գործելով ստաւաճային ճշմարտութեանց:

— Աշխարհամատարան ասօնի հետ կը վերջանայ իւր
ուխտաւորութեան շրջանը. մեկնած են գրեթէ բոլոր
ուխտաւորները, որոնք Մեծ Պահոց վերջին եօթնեա-
կէն սկսելով եկած էին Ս. Քաղաքս:

Կը լսենք թէ ամառնային շրջանի համար եւս
պիտի ունենանք ուխտաւորներ, մասնաւորապէս
եզիպտոսէն:— Ս. Աթոռոյ վանական վարչութիւնը
կը խորհի միջոցներ նծօրինել մասնաւորապէս յա-
ռաջիկայ տարուոյ զատկական շրջանի ուխտաւո-
րութեան համար: Պիտի կարգադրուի որ հին ուխ-
տաւորական օրերու բոլոր հանդիսաւորութիւնները
վերահաստատուին:

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

Այդիլ ամօղ մէջ անգամ մը զուժարուեցաւ Սուրբ Արուստայ Ռուսմանկան Խորհուրդը, եւ ճեփոնութիւններ կասարեց Հոգեւոյն Տ. Եղիշէ Մըրազան Պատիւով Գուրեանի յիշատակին հաստատուելիք Գրական Մըզանակի հրահանգներու եւ կանոնագրի հրատարակութեան մասին: Կը յօսանք Սիոնի յառաջիկայ բաժնի այս մասին աւելի բացօթե տեղեկութիւններ հաղորդել:

● Հանգ. Տիար Յարութիւն Յովակիմեանի յիշատակին՝ իր ժառանգորդներուն կողմէ Ս. Արուստայ տպագրանիքն նուիրում մեկնանք (տպագրիչ, ծալող, կարիչ) տեղաւորուեցան անցեալ ամօղ ընթացիկներ, երբ, ի մօտոյ աւարտի նաեւ ելեհրական շարժումի հաղորդիչ մեկնանքներու գործն ալ, պիտի կասարուի բացման հանդէսը:

● Հանգ. Սեւոքէ Ովանէանի ժառանգորդներուն կողմէ, իր յիշատակին, Ս. Արուստայ նուիրում ձեռագիրներ, զորս ծանուցած էինք Սիոնի Մարտ ամսոյ թիւին մէջ, հետեւեալներն են. 1. Աւետարան մագաղաթի վրայ, միջին մետրական երկարագրով, ԺԱ. կամ ԺԲ. դար, 2. Գրեզոր Տաքեւացի, Հարցմունք, արձարապատ, գրուած 1627ին «շախարհն Աղուանիք», 3. Թուրք Յովհաննու Մանդակունոյ, արձարապատ, 4. Մեկնութիւն Ս. Աւետարանի որ քս Յովհաննու, Յովհան Ոսկերեանի, գրուած 1717ին, 5. Նաւեկ, գրուած 1674ին, 6. Աւետարան, գրուած 1669ին, արձարապատ, մանրանկարներով զարդարուած, 7. Աւետարան, գրուած 17րդ դարուն, մանրանկարներով, 8. Աւետարան, գրուած 1619ին Տաքեւի վանքին մէջ, նկարազարդուած, 9. Աւետարան, գրուած 1419ին, նկարազարդուած, կաշեպատ, 10. Աւետարան, գրուած Տիֆլիս 1455ին, նկարազարդուած, կաշեպատ, 11. Նաւեկ, գրուած 1701ին, նկարազարդուած, կաշեպատ, 12. Աւետարան, մագաղաթեայ, նկարազարդուած, արձարապատ, գրուած 4. Պոլիս 1650ին, 13. Շարական, մագաղաթեայ, նկարազարդուած, 14. Ճանոց, գրուած Կեսարիա 1688ին, արձարապատ, 15. Սաղմոս, նկարազարդուած, կաշեպատ, 16. Վարք Աթանասի եւ Կիրիլի, մագաղաթեայ, արձարապատ, 17. Պարզառումար, գրուած 1675ին: Ասոնց մասին յաջորդ թիւի մը մէջ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ պիտի հրատարակուին: Այս ձեռագիրներուն հետ է նաեւ Frédéric Macler Documents d'art Arméniens Textes եւ Atlas երկու հոստներ. յոխնապակեայ նշխարապատի մը, հայկական տառետես, Բեռլինի զարմ. իր Լեւի դարու նկարներ:

● Հանգուցեալ արձանատու հայկաբան ուսուցիչ Միհրան Ասեմազեանի Ողբ. այդի սիկիւնը եւ զատկը, իր յիշատակին, Ս. Արուստայ նուիրում են տղայացեալին ընդարձակ ինքնագիր մէկ գործը, որ հայեւէն լեզուի հոմանիքներու մասին բառարանական ուսումնասիրութիւն մըն է:

● Տ. Սիոն Բանանայ Թեոդորոսեան Սեբաստացի Ս. Արուստայ նուիրում է Գեորգ դպիր Կ. Պոլսեցոյ մատուր եւ գեղեցիկ նոսրագրութեամբ 1738ին ընդօրինակուած ձեռագիր հոստը մը. որ կը պարունակէ, բացի սկիզբի ԼԵ. զուլանքէ բաղկացած ձառնքիւն մը, Գրեզոր Նիսապոլի Տեսութիւն ի մտադոյն կազմութիւն, գրուած մը:

ՆՈՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ կ'արձանագրենք հետեւեալ ներկերը:

Բարեպաշտական

Այդի Տիկ. Գայիանէ Հումպուլեան, Տիկ. Արուսեակ Տէր Մասթոսեան, Օր. Զարուհի Պերպեւեան, Օր. Մարիամ Իսխանեան, եւ Օր. Լուսին Պերպեւեան նուիրում են մէկ մէկ ինքնանշագործ սեղանի ծածկոց: Պր. Արսաւէս Հըրոյեան նուիրում է զոյգ մը արձարեայ ծաղկաման եւ արձարեայ բաժակ մը կապարիչով եւ պատուանդանով. Տիկ. Վարսենիկ Պոյանեան՝ ապակեայ կանթեղ մը, արձարեայ շորայով եւ շոշանակով. Տէր եւ Տիկ. Յակոբ եւ Աննիկ Ոստանեան՝ դեղնագոյն դուքնի վարագոյր մը. Այդի Տիկ. Աննա Ամիրեան՝ 13 ոսկի ուլունքներ բաղկացեալ ապարանջան մը. Տիկ. Աղանի Թիւրեհեան՝ արձար թէլեւարի կանթեղ մը: Յովակի Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյն համար Պր. Կարապէս Զամբէրէնեան նուիրում է 5 մեծ եւ 3 փոքր դպիր շապիկ. 1 շապիկ եւ 1 ծածկոց զրակալի, բոլորն ալ մետախեայ. Տիկ. Կիլիմեա Միսնեան՝ դպիր շապիկ մը — Բազմաթիւ բարեպաշտներ ալ Աղեթաւանդիայէն, Գանիւրէն, Կ. Պոլսէն. Ասիա Ալեկայայէն, Պարզասէն, Ալեքսանտրէն, Վալանտէն, Ամերիկայէն, եւ Երուսաղէմէն նուիրում են մեծ ու փոքր զանազան զուժարներ իբրեւ պատարագուց, իւրազին եւ մօմագին:

Մասնագործներ

Տէր եւ Տիկին Յակոբ եւ Արմենուհի Դանիելեան նուիրում է 10 եզ. ու. Այդի Տիկ. Մարիամ Սեփան Յովհաննէսով 2 անգլ. ու. Կիրպուսէն Մ. Սուլթանեան՝ 2 անգլ. ոսկի:

ՈՒՆՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Այս տարի Ս. Զատիկ տօնի տոնաշունչներէն Երուսաղէմ եկան 218 հայ ուխտաւորներ, որոնց կ'ենեւ աւելին, 123 հոգի Սիրիա-Լիբանանէն, 45 եգիպտոսէն, 20 Կ. Պոլսէն, 13 Կիպրոսէն, 9 Միջագետքէն, 5 Արմենիէն, եւ 3 Նիւ Եորքէն: Ասոնցմէ դուրս կը մնան Յունաստանէն եկած խումբ մը ուխտաւորներ, ինչպէս նաեւ Անգլո-Յորդանեանի եւ Պաղեստինի զանազան բաղանքներէն եկողներ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Պ. Մ. Թ. Բուլեւի-Հիսար. — Զերդեկաճ ընդարձակ գրութիւնը ստացանք, սակայն զանազան պատճառներով ներկայիս ի վիճակի չենք զայն հրատարակելու. կը մնայ մեր մօտ ի պան:

ԽԱՐ.